የሰ/መ/ቁ. 39861

ሰኔ 18 ቀን 2001 ዓ.ም

ዳኞች:- ዓብዱልቃድር መሐመድ

ሒሩት መለሠ

ታፈሰ ይርጋ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች:- የኢት/ ቴሌኮሙኒኬሽን ኮርፖሬሽን - የቀረበ የለም፡፡

ተጠሪ:- አቶ ሣምሶን በለጥካቸው - ቀረቡ፡፡

መዝገቡን መርምረን ተከታዩን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የአሠሪና ሠራተኛ አዋጅን መሠረት ያደረገ ሲሆን ክርክሩ የተጀመረውም የአሁኑ ተጠሪ ታኅሣሥ 14 ቀን 2000 ዓ.ም. በፃፉት የክስ ማመልከቻ አመልካች ከሕግ ውጭ የሥራ ውሉን በማቋረጥ ያሠናበታቸው መሆኑን ዘርዝረው ውዝፍ ደመወዝ ተከፍሏቸው ወደ ሥራ እንዲመለሱ ይወሰንላቸው ዘንድ ዳኝነት ጠይቀው በአመልካች ላይ በደብረብርሃን ከተማ ወረዳ ፍ/ቤት በመሠረቱት ክስ መነሻ ነው፡፡ የአሁኑ አመልካችም በተከሣሽነቱ ቀርቦ በሰጠው መከላከያ መልስ የተጠሪ ስንብት ሕጉን የተከተለ ስለመሆኑና ለዚህም ምክንያቱ ተጠሪ ለቢሮ እቃዎች ጥገና ወጪ የተደረገበት ሰነድ ቀደም ሲል የተፃፈው 20 /ሃያ/ ብር ተደልዞ 100.00 /መቶ ብር/ እንዲሆን የተደረገና ተጠሪ የክፍያ ሰነዱን ራሣቸው ያዘጋጁትና የደለዙት መሆናቸውን፣ ከዚህም በተጨማሪ ተጠሪ ለሥራ አዲስ አበባ ሄጃለሁ በማለት አበል በወሰዱባቸው ቀናት ደብረ ብርሃን ሥራ ላይ የነበሩ መሆኑ በአግባቡ በሰነድ ማስረጃ በመረጋገጡና እርምጃውም በሕጉ የተመለከተውን ቀነ ገደብ ውስጥ የተፈፀመ መሆኑን ገልፆ ክሱ ውድቅ ሊሆን ይገባል በማለት ተከራክሯል፡፡ ጉዳዩን በመጀመሪያ ደረጃ የተመለከተው የወረዳው ፍ/ቤትም አመልካች ተጠሪን ከሥራ ያሠናበተበት ምክንያት ተገቢ በሆነ የጊዜ ገደብ ባለመሆኑ ሕግን የተከተለ የሥራ ስንብት ሊባል የሚችል አይደለም በማለት የተጠሪን ደመወዝ አመልካች መክፈል ካቋረጠበት ጊዜ ጀምሮ ለተጠሪ ከፍሎ ወደ ስራው እንዲመልስ በማለት ወስኗል፡፡ አመልካች በዚህ ውሣኔ ባለመስማማት ይግባኙን ለዞኑ ከፍተኛ ፍ/ቤት አቅርቦ ይኸው ፍ/ቤት ግራ ቀኙን ከአከራከረ በኋላ አመልካች የሥራ ውሉን ያለማስጠንቀቂያ ያቋረጠው በሕጉ አግባብ ነው ካለ በኋላ አመልካች ለተጠሪ በአዋጅ ቁጥር 377/1996 አንቀጽ 39 እና 40 መሠረት የሥራ ስንብት ክፍያና ካሣ ይከፈለው በማለት ውሣኔ ሠጥቷል፡፡ የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ ውሣኔ በመቃወም ለማስለወጥ ነው፡፡

የአመልካች ነ/ፈጅ ነሐሴ 06 ቀን 2000 ዓ.ም. በፃፉት 3 /ሦስት/ ገጽ የሰበር አቤቱታ በዞኑ ከፍተኛ ፍ/ቤት ውሣኔ መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ተፈጽሟል የሚሉበትን ምክንያት ዘርዝረው አቅርበዋል፡፡ ይዘቱም ባጭሩ:- ተጠሪ ከሥራ የተሠናበተው በጥፋቱ ስለሆነ ስንብቱ ሕጋዊ ነው ተብሎ ከተወሰነ በኋላ ካሣና የስንብት ክፍያ አመልካች ይክፈለው ተብሎ መወሰኑ በአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 39 እና 40 የተመለከቱትን ድንጋጌዎች ባላገናዘበ መልኩ በመሆኑ ሊታረም ይገባዋል በማለት መከራከራቸውን የሚያሣይ ነው፡፡ የአመልካች የሰበር አቤቱታ ተመርምሮ በሰበር ችሎቱ ሊታይ ይገባዋል በመባሉ ተጠሪ ቀርበው ግንቦት 24 ቀን 2001 ዓ.ም. በተፃፈ 2 /ሁለት/ ገጽ ማመልከቻ መልሣቸውን ሠጥተዋል፡፡ በመልሣቸውም የተፈፀመ ጥፋት ሣይኖር በሕጉ አግባብ ያለበቂ ማስረጃ ከሥራ የተሠናበትኩ ሆኖ እያለ ካሣና የስንብት ክፍያ ሊከፈል አይገባውም ተብሎ የሰበር ቅሬታ መቅረቡ ተገቢ አይደለም በማለት ተከራክረዋል፡፡

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለ መልኩ ከላይ የተገለፀው ሲሆን እኛም የግራ ቀኙን የጽሑፍ ክርክር የሰበር አቤቱታው ከቀረበበት ውሣኔ እና አግባብነት ካላቸው የሕጉ ድንጋጌዎች ጋር አገናዝበን በሚከተለው መልኩ መርምረናል፡፡ እንደመረመርነውም የሥራ ውሉ የተቋረጠው በሕጉ አግባብ ነው ከተባለ የካሣና የስንብት ክፍያ እንዲከፈል መወሰን ሕጋዊነት አለው ወይስ የለውም? የሚለው ነጥብ በጭብጥነት ሊታይ የሚገባው ሆኖ ተገኝቷል፡፡

ከክርክሩ ሂደት መገንዘብ የተቻለው በአመልካችና በተጠሪ መካከል በቅጥር ላይ የተመሠረተ የሥራ ውል ግንኙነት የነበረ መሆኑን፣ አመልካች የሥራ ውሉን ማቋረጡንና ያቋረጠበት ምክንያትም ተጠሪ ሠነድ በመደለዝ በሰነዱ ላይ ያለውን የገንዘብ መጠን አበላልጠው በመገኘታቸውና የውሎ አበል ያላግባብ ተጠቅመው መገኘታቸው በመረጋገጡ ስለመሆኑ ነው፡፡ ይኸው የተጠሪ አድራጎት በተገቢው ማስረጃ መረጋገጡንና የሥራ ውሉ የተቋረጠበት መንገድም በሕጉ አግባብ ስለመሆኑ ጉዳዩን በይግባኝ ደረጃ የተመለከተው የዞኑ ከፍተኛ ፍ/ቤት ያረጋገጠው ጉዳይ ነው፡፡ ተጠሪ ስንብቱ ከመነሻው ያላግባብ ስለመሆኑ በመግለጽ ለዚህ ችሎት መልስ ሠጥተዋል፡፡ ይሁን እንጂ ክርክራቸው ሥርዓቱን ተከትሎ የቀረበ የሰበር አቤቱታ ወይም መስቀለኛ የሰበር መቃወሚያ ሊባል የማይችል በመሆኑ ተቀባይነት ስለሌለው በዚህ የክርክር ደረጃ ሊታይ የሚገባው አይደለም በማለት አልፈነዋል፡፡

በዚህ መዝገብ ወደተያዘው አቢይ ጭብጥ ስንመለስም የቅጥር ውል ሕጋዊ ወይም ሕጋዊ ባልሆኑ ምክንያቶች ሊቋረጥ እንደሚችል፣ ውጤቱም የተለያየ መሆኑን ሕጉ ያስገነዝባል፡፡

የሥራ ውል በሕጋዊ መልኩ ተቋረጠ የሚባውም በአዋጅ ቁጥር 377/1996 አንቀጽ 24፣ 25፣ 27፣ 28፣ 29፣ 31 እና 32 ድንጋጌዎች መሠረት የቅጥር ውሉ ውጤት እንዳይኖረው ሲደረግ ነው፡፡ ከዚህ ውጪ የሚደረግ የሥራ ውል ማቋረጥ እርምጃ ከሕግ ውጪ ነው፡፡ በእያንዳንዱ የሥራ ውል መቋረጥ ጊዜ አሠሪው በአዋጁ አንቀጽ 12/7/ ላይ በተደነገገው መሠረት የሥራ ልምዱን የሚገልጽ ደብዳቤ የመስጠት ግዴታውን መወጣት ይኖርበታል፡፡ ከክፍያዎች ጋር በተያያዘ ግን የሥራ ውሉ የተቋረጠው በሕጉ አግባብ ሆኖ መገኘት አሠሪው ለሠራተኛው ለመክፈል እንደማይገደድ የአዋጁ አንቀጽ 39 እና 42 እንዲሁም ተከታዮቹ ድንጋጌዎች ቅርጽና ይዘት ያስገነዝባል፡፡ የሥራ ስንብት ክፍያ አሠሪ ለሠራተኛ ለመክፈል የሚገደደው የሥራ ውሉ ከሕግ ውጪ ሲያቋርጥ ስለመሆኑ የአዋጁ አንቀጽ 39/1/ለ/ ድንጋጌ በግልጽ ያሣያል፡፡ ሌላው ሕጋዊ ያልሆነ የሥራ ውል ማቋረጥ ሊያስከትለው የሚችለው ውጤት ካሣ ሲሆን ይህም ሊፈፀም የሚችለው በአዋጁ አንቀጽ 42 ሥር የተመለከተው መመዘኛ ተሟልቶ የሥራ ውሉ የተቋረጠው ከሕጉ አግባብ ውጪ ስለመሆኑ ሲረጋገጥ ነው፡፡ የካሣ ክፍያ ዓላማም ሕገወጥ እርምጃን መከላከልና የሥራ ውሉ ከሕግ ውጪ የተቋረጠበት ሠራተኛ በተቻለ መጠን ወደነበረበት ቦታ እንዲመለስ ማድረግ ነው፡፡ በመሆኑም ሕጋዊ የሆነ የሥራ ውሉ የማቋረጥ እርምጃ ካሣን የማስከፈል ውጤት የለውም፡፡ ሲጠቃለልም የሥራ ውሉ የተቋረጠው በሕጉ አግባብ ነው እየተባለ የሥራ ስንብትና የካሣ ክፍያ የሚከፈልበት ሕጋዊ ምክንያት ባለመኖሩ የሰሜን ሸዋ አስተዳደር ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት በጉዳዩ ላይ የሰጠው ውሣኔ መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ሆኖ ተገኝቷል፡፡ በዚህም ምክንያት ተከታዩን ወስነናል፡፡

<u>**ው ሣ ኔ**</u>

1/ በደብረብርሃን ከተማ ወረዳ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 07034 ጥር 26 ቀን 2000 ዓ.ም. ተሰጥቶ በሰሜን ሸዋ መስተዳድር ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 18364 ግንቦት 22 ቀን 2000 ዓ.ም. የተሻሻለው ውሣኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 348/1/ መሠረት ተሽሯል፡፡ ይፃፍ፡፡

2/ የተጠሪ የሥራ ስንብት በሕጉ አግባብ የተደረገ ስለመሆኑ ከተረጋገጠ የሥራ ስንብት እና የካሣ ክፍያ የሚከፈልበት ሕጋዊ ምክንያት የለም ብለናል፡፡

3/ ወጪና ኪሣራ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል፡፡

መዝገቡ ተዘግቷል፤ ወደ መ/ቤት ይመለስ፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት፡፡

ነ/ዓ